



## **De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis**

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||  
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm  
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

**Surius, Laurentius**

**Coloniae Agrippinae, 1576-**

**VD16 S 10262**

De S. Gisleno confessore.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)



erum fiunt  
miracula. conuolabant, quendam agrum equo vedum intrare ecclesiam, eodem equo ad fores templi alligato, qui post multos lachrymarum imbres sospitate adepta egressus foras, inuenit equum furto ablatum. Qui memor prioris accepti beneficij, reuersus in templum, proiecit se in terram ad sepulcrum sancti Domini, lachrymis ac precibus rogans sibi restitui ablatum iumentum: Egressusque foras post orationem, vidit illum hominem, qui equum abstulerat, rapido cursu remeantem ad fores templi, qui exiliens tradidit eum suo possessori in manus proprias. Tunc ille duplici iustificatus beneficio, gratias egit Deo & sancto Dominino, cunctis referens quanta Deus per sancti sui intercessionem fecisset magnalia. Decollatus est verò sanctus Dominus septimo Idus Octobris, regnante Domino nostro Iesu Christo cum suo Patre & Spiritu sancto, in sempiterna secula, Amen.

Memorabile exemplum.

VITA S. GISLENI MONACHI INSTITVTI  
SANCTI BASILII, INCERTO QUIDEM AVTHORE,  
*sed tamen bona fide, vt apparet, conscripta, aliquanto tamen  
verbosius: atque ea causa per F. Laur. Surium  
succinctius reddita.*

Octobris 9.  
Cap. 1.

Athenis literis eruditur.

Sap. 6.

Cap. 2.

Fit monachus.

Ad sacros ordines & sacerdotium promouetur.

Cap. 3.  
Angelus ei apparet.

Gen. 12.  
Romam venit, & loca sacra perlustrat.



GRE GIVS Christi confessor Gisleus, à Græcis Christianis parentibus feliciter ortus, à Deo peculiariter electus, & vineæ Dominicæ ab ipsis incunabulis diuinitus est cultor fidiſſimus prædeſtinatus. Eius adhuc pueri ſingulari pietate permoti parentes, operæ precium ſibi facturi videbantur, ſi eum Athenis curarent accuratè literis erudiri. Scholæ igitur admotus, feruenter orabat Dominum, vt ſui ſpiritus gratiam ipſi adſpiraret, quæ ipſum ab omni ſeruaret errore, & per iuſtitia rectum planumque iter deduceret. Non deſpexit Deus preces pueri, ſed dedit illi ſediũ ſuarum aſſiſtricem ſapientiam, quæ circuit quærens dignos ſe.

Porro diſciplinis liberalium artium perfectè inſtitutus, nè malitia mutaret intellectum eius, è ſeculi periculoſiſſimis fluctibus ſe ſubduxit, atq; intrà monaſterij clauſtra inſuſus, optatiſſimum ſe ſalutis portum artiſſe lætatus eſt. Atque aliquandiu illic ſancti Baſilij inſtituto viuens, optima quæque conſectabatur, ita vt fratribus eius monaſterij virtutum egregia de ſe exempla præberet, firmæ fidei, charitatis non fictæ, multæ humilitatis, (quæ ei virtus familiaris admodum erat) iucundæ & alacris obedientiæ, profuſæ beneuolentiæ, magnæ abſtinentiæ, multarum vigiliarum. Omnibus quoque affabilis erat. Atque ita factum eſt, vt Deo omnia moderante, quo poſſet aliorum inſirmis curandis animis idoneus adhiberi medicus, ad Eccleſiaſticos ordines gradatim promoueretur. Denique ſacerdotio initiatus, & iam inter Deum & homines quaſi ſequeſter quidam conſtitutus, vinum & oleum inſundeſcit in mentiũ vulnera, ſpem diuinæ miſericordiæ cum iudicij diuini timore omnibus prædicans. Interim multa animi vigilantia ſibi ipſi ſemper intentus, id ſummoperè ſecum pertraſtabat, quo pacto per omnia poſſet oculis placere omnia videntis Dei.

Quadam autem nocte precibus & diuinæ contemplationi ſolito feruentius inſiſtens, cum poſt multas preces deſatigato ſomnus obrepiſſet, vidit Angelum ſibi apparentem, & blandiſſimo vultu dicentem: Nè mundi procelloſis fluctibus agiteris, poſthabito natali ſolo, Apoſtolicis triumphis celebrem inuiſe Romam: atque illic tibi oſtendetur, quid te oporteat facere. Ille ad ſe reuerſus, quid ea viſione didiciſſet, nulli prorsus indicare voluit: ſed honeſto ſtipatus comitatu, & curam omnem ſui atque ſuorum in Deum reiiciens, iter ingreſſus eſt, cum beatis patriarchis exiens è terra & cognatione ſua, cum quibus etiam in cælis gloria & honore iam coronatus eſt. Vbi Romam venit, beatiſſimorum Apoſtolorum, Eccleſiæ principum, limina petijt, eaque largo piarum lachrymarum imbre inſudit, inenarrabiles Domino gemitus & ſuſpiria offerens, magno utique ad omnes rare pietatis exemplo. Perluſtrauit verò etiam beatorum martyrum & confessorum venerabiles memorias, in alteris roſarum, in alteris liliorum ſuaui odore animum oblectans.

Cernere



DE S. GISLENO CONFESSORE.

747

Cernere erat lachrymas sancto spiramine fufas,  
Et quid mente gerat, tellus madefacta reuelat.

Apparuit autem ei aula cælestis ianitor post solis occasum, aitque ad eum: Est pa-  
gus, qui ab amne præterfluente Hainau appellatur. Ibi tuæ habitationi noueris diui-  
nitus destinatum locum illum, quem incolæ Vrsidungum vocant, ab vrsâ, cum catulis  
illuc deprehensa. Tu illic meo & fratris mei Pauli nomini elegans oratoriū condes,  
nostrisque patrocinijs reuerenter consecrandum curabis. Cumque multas ibi Do-  
mino lucratus eris animas, beato sine illic claudes viram, & in cælis cum Angelis eter-  
num lætaberis. Hac visione exhilaratus vir sanctus, laudes & grates egit Deo, atque  
è comitum turba non nisi duos sibi retinēs, Lambertum & Bellirium, nudus nudum  
secuturus Saluatorem, ad locum sibi ab Apostolo indicatum properauit.

In eo itinere perlustranti sacra monasteria, vrbes & castella, dictum est de amantif-  
simo Christi cōfessore Amando, cuius celeberrima fama gratissimo sanctitatis odore  
Ecclesiam compleuerat, & animas hominū mirè afficiebat. Valdè igitur sitiens eum  
videre, & cum eo colloqui, obnixè rogat Dominum, vt præstet sibi copiam eius san-  
ctis colloquijs perfuendi. Venit inde ad beatum virum, exponit ei causas itineris sui,  
petit ab eo salutare consilium: atque eius benedictione percepta, profectus est, ve-  
nitque ad montem, quem Castrilocum vocant. Cumque putaret eum esse locum  
sibi à Domino promissum, cœpit extirpare arbuſta, vt posset illic templum constru-  
ere, aptum Christo seruituris.

Per id tempus Brachbantus (sic enim author Brabantiam nominat) Dagoberto  
Regi iucundas exhibebat venationes. Eius canes quandoquē immanem insectantes  
vrsam, coegerunt eam fuga sibi consulere. Venit igitur ad beatum eremicolam Gisle-  
nitum, & sub eius tunica, quam propter laborem ad arboris ramum suspenderat, tan-  
quam defensionem expetēs, sese defessa reponit, & nihil iam reformidans, secura qui-  
efcit. Stant procul canes, nec latratus edunt vllos, sed caudarū molli agitatione blan-  
diri videntur. Ea re commoti venatores, ministri Regis, contumeliosè & impiè pro-  
cindunt virum Dei & discipulos eius, aiuntque eos magicis imbutos artibus, dignos  
qui Regis iudicio pœnas luant. O miram rerum cōmmutationem. Fera bellua quo-  
dam humanitatis sensu affecta videtur, & homines in belluas transisse. At vir mitissi-  
mus Gislenuſ nil ea verborum petulatia permotus: Ego, inquit, superni Regis fultus  
præsidio, Regis terreni minas non pertimesco. Interea Dagobertus Rex venit cum fa-  
miliaribus suis, audiensque quid accidisset, ait ad virum Dei: Quis es tu, aut vnde, qui  
canes nostros nescio qua arte debilitare ausus es? Respondit ille: Ego natione Græcus  
sum, patria Atheniensis, nomine Gislenuſ, religione fidelis Christianus. Nec noceo  
cuiquam malis artibus, nec quicquam alienæ rei concupisco: solum autem Deum  
diligō, cuius, licet indignus, sacerdos sum. Tum Rex animaduertens esse eum virum  
sanctum ac planè Angelicum, relicta fera, & à tanto sacerdote accepta benedictione,  
abijt cum suis, laudans Deum, qui est mirabilis in sanctis suis.

Viro autem beato in suum opus incumbente, surrexit vrsâ, & arrepta sporta, in qua  
erant sacræ vestes, in quibus vir Dei sacrificare solebat, pedetentim abscellit. Cernens  
id vir beatus, indignè tulit: sed nesciens quid faceret, more suo totum se contulit ad  
obsecrandum Deum: Domine Deus, inquit, qui es omnium bonorum largitor, si gra-  
rum est maiestati tuæ, vt tibi seruam, qui has mihi vestes dedisti, tu eas restitue. His  
dictis, correpto scipione, bestiam sequitur: sed, viâ ignarus, nescit quò tendendū sit.  
Mox adest aquila, antecedit eundem, & recto itinere perducit ad campum, vbi erant  
pastores, qui se dicerent vidisse vrsam ferentē vestem quandam: ostenduntque ei locum  
dumofum mireque condensum, vbi vrsâ suos solebat catulos nutrire, & ea causâ Vr-  
sidungus dicebatur. Mox eò properat vir sanctus, & lustrato dumeto, inter catulorum  
complexus reperit vestimentum, Deo conseruante, nihil læsum aut contraminatum.  
Lætatur igitur se rectâ perductum eò, quò iussus esset proficisci. Deinde præcepit bel-  
læ in Christi nomine, vt neminem lædens, quamprimum recedat, & alibi locum op-  
portunum sibi capter. Paret illa, & confestim abscedens, postea illic visa non est. Ecce  
obedit seruo Dei bestia ferocissima: & homo rationis particeps, sui creatoris & re-  
demptoris iussu contemnit. Obiter autem hic animaduertendū est, bruta animantia  
hominum obtemperare volūtati, cum homines ad imaginem Dei conditi, à ve-  
ritatis via non aberrant. Cæterum vir beatus locum à Deo ipsi mōstratum repurgat,  
& magno Christi amore seruēs, vt iussus erat cælitus, in beatorum Petri & Pauli Apo-  
stolorum

s. Petrus ei  
apparet.

Nudus nu-  
dum sequi-  
tur Christū  
Gislenuſ.

Cap. 4.

Loquitur  
cum beato  
Amando.

Cap. 5.  
Brachbant⁹  
Regis vena-  
tor.

Dagobert⁹  
Rex ab eo  
petit bene-  
dictionem.  
Psal. 67.

Cap. 6.

Vrsidungus  
vnde dicitur  
locus qui-  
dam.

Obedit vrsâ  
viro Dei.

Cella Apo-  
stolorum à  
Gislenuſ ex-  
tuitur.



stolorum honorem, templum ædificat, Cellam Apostolorum illud vocās. In ea verò Cella ipse porrò secum habitauit, & humanam fugiens laudem, mundo se celauit, vixitque Deo, atterēs corpus suum fame & frigore, semper degēs in cilicio & cinere, sciens quòd per multas tribulationes oporteat nos intrare in regnum Dei.

Act. 14.

Cap. 7.

Autbertus  
Cameracens  
Episcopus  
ad se Gisle-  
nū vocat.

Ea tempestate Cameracensis Ecclesia Autberto præfulē sanctissimo gaudebat, & tanti viri meritis in cælum vsque sese porrigebat, eius fidei ceu lucis columnæ innitēs, in ea spe & charitate fundata. Is præclarus Episcopus, comperta beati Gislēni sanctitate, iubet eum ocyūs ad se venire, probare volens, vtrum ex Deo spiritus esset. Non cunctatur Gislēnus, sed humiliter se dans itineri, vbi ad pagum, quē rusticē Resinum vocant, accessit, nocte imminente, humanissimē acceptus est hospitio à quodam ingenuo paupere, qui etiam obnixē eum rogauit, vt reuertens, ad ipsum diuerteret. Postquām ad Episcopum Autbertum venit, iussus est dicere genus suum, & rationem susceptæ peregrinationis. Tum ille paucis expediens: Natione, inquit, sum Græcus, religione Christianus, professione monachus, sacerdotum minimus. In Gallias vēni, cupiens habitare in loco, quem Vrsidungum vocārunt, ibique templum construere in honorem Petri & Pauli Apostolorum, vt diuinitus iussus sum. Idque vt ex oris tui sententia fieret, decreueram quidem copiæ impetrandæ & consilij expetendi causā ad tuam accedere sanctitatem, sed prudentia tua meam ignauā anteuertit. Cernens beatus Autbertus multam in sancto viro apparere virtutem & religionem, sanctis sermonibus confirmato, & superne benedictionis munere aucto, facit copiam recedendi, & ea, quæ Apostolus mandarat, exequendi. Abit ille, cupiensque ad amicam redire solitudinem, nocte eius cursum retardante, repetit hospitium supradictum, & hospes nitidas ei apparat ædes. Discumbente autem illo, hospes ad eius vestigia aduolutus, rogat humiliter, vt diuinam imploret misericordiam pro ipsius vxore, ob partūs difficultatē iam penē moriente. Respondet vir sanctus: Facefat dolor omnis: geminum tibi suppeditat gaudium, vxor incolumis, & infans vagiens. Mox vir fidelis se confert ad coniugem, videt vera esse, quæ dixerat Gislēnus: reuertens, laudes promittit Deo: rursusque ad pedes sancti viri se abiciens, orat vt infantem natū baptizare & sacro chrismate vngere, & sibi filium affiscere dignetur. Non se ad hæc difficilem præbet vir Dei, perpetuò sitiens animarum salutem: omnibusque peractis, cum hospite suo iter prosequitur. Vbi autem Vrsidungum venēre, animaduertens sancti viri hospes locum illum commodum esse Christo seruientibus, quicquid Reliuii iuris habere videbatur, beatissimis Apostolis, terræ principibus, donauit.

Expetit cō  
siliū Episco-  
pi sanctus  
Gislēnus.

Sanatur fer-  
mina, ex  
partūs diffi-  
cultate pe-  
nē exami-  
nis.

Cap. 8.

S. Amandus  
venit ad S.  
Gislēnum.

Cum autem Deo & hominibus charus Amandus Episcopus, quem, cogente Dagoberto & pontificibus, triennio ferē inuitum tenuerat Traiectensis Episcopatus, visitandi & cōsolandi gratia veniret ad beatum Gislēnum, & ab eo honorificē susceptus, more suo optimis sermonibus eorum, qui aderant, animos recreasset, iamque ab illis deduceretur Elnonem proficiscens, beatus Gislēnus multo cœpit mœore affici, quòd vir sanctus nihil alimonie illic accepisset. Sed cum nihil haberet, quod ei apponeret, seque humiliter apud illum excusaret, stantibus illis ad fluuium Hainan,

Nora de pi-  
sce miracu-  
lum.

vbi naus expectabat sanctum Episcopum, piscis ingens in terram exiijt. Orta illic tum pia contentio est, sancto Amando tantum Dei munus beati Gislēni precibus adscribente, contra verò beato Gislēno id sancti Amandi meritis tribuente. Mox Episcopus à fratribus ad monasterium reducit, & ei mensa præparatur. Sumpto cibo, recessit miraculorum gloria illustris Amandus Episcopus.

Cap. 9.

Dagobertus  
Rex, multa  
largitur S.  
Gislēno.

Porrò beato Gislēno templum inchoatum absoluere cupiente, Dagobertus Rex illac iter facturum erat. Id vbi rescituit vir Dei, honorificē ei obuiam processit, precibus eum Domino cōmendans. Eum verò Rex clementer resalutauit, & exosculatum rogauit, vt pro peccatis ipsius Dominum deprecaretur: diuinoque instinctu permotus, Hornutum & Vrsidungum Christo & seruo eius Gislēno cum omnibus eò pertinentibus largitus est. Inde autem recessit, & Gislēnus tantis auctus beneficijs, in Dei cultum studio ardentiori incubuit, gratias illi agens.

Cap. 10.

\* Magdel-  
garius.

Absoluta autem oratorij structura, rogante beato Gislēno, sanctissimi Pontifices Amandus & Autbertus, in honorem Apostolorum more ecclesiastico illud celeberrimē dedicarunt. Ea dedicatione peracta, populo salutari prædicatione pasto, & in fide corroborato, impensaque Episcopali benedictione, quisque ad sua reuersus est. In ijs quidam Comes illustris \* Magdalgarius, prædicantibus Episcopis, corde compunctus est, & fallacissimo mundo nuncium remittēs, Autberti Episcopi manibus tonsus est,

&amp; in



& in Alto monte monasticum indutus habitum inclusus, sanctè vixit vsque ad obitum suum. Eius vxore castè in seculari habitu degente, & filio prædia strenuè gubernante, beatus Gislenus à Domino admonitus est, vt eam inuiseret, & ea quæ ad animæ salutem pertinent, diligenter ei inculcarer, doceretq; eam mundum contemnere, solum Christum concupiscere, quem amare, & eius præceptis obedire, reuerà viuere est. Fecit Gislenus alacriter, vt erat iussus, sitiētiq; animæ æternæ vitæ pocula abundè obtulit: quibus Vualdetrudis (sic enim vocabatur) sobriè inebriata, totam se ad virtutis & bonorum operum studia accommodauit. Sed cum necdum haberet cellam, in qua sub monastica disciplina corpus suum maceraret, interim circa frequens ministerium cum Martha occupabatur: viditque nocte quadam beatum Gaugericum in visione sibi calicem vini cum fragmine panis blandè ac comiter offerentem, dicentemque: Age quod agis, operare quod operaris: placent enim Deo & nobis opera tua. Ea visione admodum exhilarata, feruenter orabat Dominum, vt spiritus sancti adspirante gratia, illo præclaro calice eius sitiens anima inebriari mereretur, de quo Propheta dicit sponso cælesti: Calix tuus inebrians quàm præclarus est. Indicauit verò eam visionem cælestis verbi seminatori Gisleno, eius interpretationē ab eo nōsse volens. At sanctus vir intelligens, quid ea sibi vellet visio, vt prudēs medicus & seruus fidelis, poculum salutis necdum satis firmæ menti, & quasi de visione glorianti statim præbuit, ita dicens: Quandoquidem in visione audisti placere te Deo, oportet sanè, vt omnia tui corporis membra cælesti subdantur sponso, eiusq; solius amplectendo pulchritudinem, vilescant oculis tuis ea, quæ sunt in mundo, vt carnem mortificando, & spiritu ambulando merearis effici membrū corporis Christi. Vt igitur viuens videaris iam mortua, ea quæ tibi ex bonis temporarijs supersunt, pauperes & peregrini in illa cælesti domo recondant, vt vocante Domino, audias illam vocem suauissimam: Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium Domini tui. Vbi tum omnia cetero audiora recipies, quæ iam hinc pro Christi nomine expēdisti. Non cesset igitur neque pes, neque manus à bono opere. aderit enim fidus remunerator, redditurus vnicuique propriam mercedem secundum suum laborem.

Hac visionis interpretatione pius religiosæ matronæ animus valdè accensus est, totamque se illa ad Dominum conuertens, Fiat, inquit, misericordia tua Domine, vt consoletur me secundum eloquiū serui tui: veniantque super me miserationes tuæ, & viuam. Deinde prosternēs se ad sancti viri pedes, orauit, vt locus aliquis sibi pararetur, diuino seruitio accommodus. Tum vir Dei indicauit ei Castrilocum, dicens eum ab omni æternitate diuinitus illi esse destinatum, vbi, vt ex cælesti visione didicerat, eius institutione animæ sanctæ irent de virtute in virtutē, vt videre possint Deum deorum in Sion. Is locus placuit beatæ Vualdetrudi, & quòd ipsi esset indicatus, gratias egit Christo, & fideli seruo eius Gisleno. Erat adhuc incultus ille locus, & cum toto animo cuperet in monasterio degere, misit ad Hildulphum virū eximium, qui eius neprem habebat in matrimonio, orans vt in Castriloco cellulā ipsi construeret, in qua posset, toto à se mundo excluso, vni Deo vacare. Hildulphus mox venit ad eum locū, & quia non ignorabat alieni eum iuris esse, à legitimis possessoribus illum emit, & ibi excelsum construxit domum, in qua Vualdetrudis Christi famula habitaret. Sed illa nihil sublimè appetens, multum abhorruit conspecta domo, cogitans mundi opificem in angusto collocatum præsepio, non habuisse, vbi caput suum reclinaret. Itaque pius Dominus eius humilitatem probās, proxima nocte domum illam euertit. Illic perlatum est ad Hildulphum, omnem operam & impensas eius, collapsa domo, perijsse. Contristatus ille hac re, putabat tali opere se indignum fuisse. Sed tandem in se reuersus, & à sancto sacerdote Gisleno ruinæ causam edoctus, citò redijt, & humiliorē curauit domum in montis latere ædificandam, simulque oratorium in honorem Petri & Pauli Apostolorū: vbi beata Vualdetrudis cum eiusdē instituti religiosæ sceminis castè & humiliter vixit, & beato Gisleno hortante, Cameracum profecta, à sancto Auberto Episcopo sacrum accepit velamen, quod est innocētis vitæ symbolum. Ac deinceps, quoad vixit, sanctis virtutibus operam dedit, & alias illic degentes docuit calcare mundi huius vanitatem, cūctisq; sanctitatis speculum & norma salutis fuit.

Pergebat interim beatus Gislenus verbi Dei iactare semina, cupiēs omnes ab huius mundi amore abducere, & adiungere Christo. Et opportunè sanè ad beatā Vualdetrudem accessit, saluberrimè eam admonens, vt memor scripturæ dicentis, Qui audit, dicat, Veni, sororem suam Aldegundem Deo lucrari conaretur, atq; etiam filias suas

Margarius Comes, monachus etc. mita.

Luc. 10.

Visio Vualdetrudis.

Psal. 22.

Optimè instituitur ones S. Gisleni.

Matth. 25.

1. Cor. 3.

Psal. 118.

Indicat Vualdetrudi locum diuinitus sibi destinatum.

S. Vualdetrudis molestè fert straturæ alta fastigia.

Vellū ei imponit Aubertus Episcopus.

Cap. 11.

Apoc. 22.



- Cant. 5.** Aldestrudem & Madelbertam consecrare Agno illi, qui est candidus vellere innocentia, rubicundus passione, electus ex millibus sanctorum, Ecclesia teste. Non surda aure id accipit Vualdestrudis, hortatur Aldegundem, sanctus pater Gislenus docet eam, Aldegundis virgūcula Christi totam se cōfert ad Domini sui famulatum, in Malbodiēsi cōenobio, quod ipsa condidit ex bonis suis hereditarijs, sponso suo seruiens, qui pascitur inter lilia niuei pudoris. Atque illic cōstructo oratorio, & alijs necessarijs officinis atque domicilijs, sub vmbra dilecti, quem desiderabat, sedit, & fructus illius dulces gutturi eius. Denique amore languentē introduxit in cellam viniariam, ordinavitque in ea charitatem. His verò alijsq; sanctitatis studijs de die in diem ad meliora progrediens, omnibus visa est lucerna lucens & ardens. Venit postea ei in mentē, vt forem suam Vualdestrudem in monte Castriloco inuiseret: quam cum vidisset multis huius vitæ rebus necessarijs egere, eius miserta inopia, orauit, vt apud ipsam in castro Malbodiēsi maneret, vbi maior tum familia, tum bonorū omnium copia esse videbatur. At beata Vualdestrudis, cui Christus erat viuere, & mori lucrum: Hæc, inquit, soror, requies mea in seculum seculi: hinc habitabo, quoniam diuina disponente misericordia elegi eam. Qui enim promisit se futurum cum fidelibus suis vsq; in finem seculi, non patietur me ex inopia periculosè laborare, cum etiam propheta dicat se senuisse, nec vidisse iustum derelictum. Tibi autem, soror mea, Christus retribuatur pro tua erga me benigna voluntate, idemque præstet, vt quandoq; in eius mereamur amplexus castissimos admitti, cui tu te virginē consecrasti. Denique post mutuos de disciplinis cælestibus sermones, dulciaque aternæ vitæ colloquia, Aldegundis Malbodium reuersa est.
- Cap. 12.** Per id tempus egregius Christi confessor Amandus, omnium bonorum fructu repletus, feliciter migravit ad Dominum. Qua autem hora decessit, ea beata Aldegundis, vigilijs & hymnis ante altare beatissimæ matris Dei vacans, extra se rapta est, & ab Angelo per amœna iucundissimæ habitationis loca deducta, vidit senē virum cygneo capite reuerendum, sacerdotalibus, ijsque præclaris vestibus indutum, baculum manu tenentem, ad superna proficisci, turbamque copiosam albatum, ante & post eum iter habere. Cumque requisita, quis ille esset, nescire se diceret, Angelus ei dixit: Amabilis Deo Amandus excessit è vita, & quia dignum se præbuit antistitem, & bonæ voluntatis atque sanctarum virtutum studijs diuinæ maiestati se sacrificiū obtulit, tam gloriosus nunc ad gaudia Domini sui proficiscitur: Turba autem albatum, quam vides, ij sunt, qui eius prædicatione conuersi, ad illius imitationem se accommodarunt, & digni censentur, qui in sanctorum consortiū admittantur. Quos etiam eò, quòd pastor illis idoneus fuerit, in regno sanctorum & in terra viuentium princeps modis omnibus gratiosus antecedit. Eam visionem nulli è puellis cum ipsa manentibus reuelare voluit Aldegundis, sed misso ocyus nuncio, rogauit beatum Gislenum, vt cum Vualdestrude ad ipsam veniret. Illis venientibus occurrit obuiam sancta virgo in loco, qui Memrini nomen habet, & post amicam salutationem, de rebus cælestibus inter se conferebant: atque inter cætera beato Gisleno visionem suam Aldegundis exposuit, expectans eius de illa sententiam, quippe qui quoddam spiritus sancti sacrarium esse videretur. At ille alta trahēs suspiria, ita ait: Quandoquidem & transitum & remunerationem tanti præsulis virgo Christi videre meruisti, vna hac re, duo tibi à Domino indicata nōneris, vt sine intermissione bonis operibus intenta sis, & certum habeas, breui te quoque ea præmia à fidei remuneratore percepturam, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt. Itaque si te morbus occupauerit, Deo semper gratias agas, qui quos diligit, corripit. Deinde cum sancta virgo in Dei seruitio fideliter perseueraret, canceri morbus eius dexteram mammillam corripuit: qui eius carnem tenerrimam mirè excrucians, animæ sordes omnes ad purum excoxit. Illa verò in doloribus semper gratias agebat Deo, sua patientia, fidelium animos ad benè agendum inflammans.
- Cap. 13.** Porro beatus Gislenus cum Vualdestrude reuersus est. Cumque ad pagum Trameias venissent, atque illic parum residerent, sancta Vualdestrudis quandam eius partem beato Gisleno donauit. Crebrò deinde mutuis sese tum verbis, tum scriptis ad meliora adhortabantur. At vbi curua senectus & iter longum non sinebant eos inuicem inuisere, communi sententia statuerunt, vt in pago Quatermone in honorem sancti Quintini martyris oratorium conderetur, vbi interdum possent inter se de cælesti patria rebusque diuinis colloqui, mutuoque sese in Domino confirmare. Extructum oratorium beatissimis Apostolis Petro & Paulo Vualdestrudis assignauit, vt pauperes



ibi reficerentur. Eò pariter solebant interdùm conuenire beatus Gislenuſ & illa, de rebus diuinis & caeleſtibus colloquentes. Creſcebat interim in beato viro cum ætate vitæ ſanctimonia, ita vt totius iuſtitie & integritatis de ſe omnibus exempla præberet, eſſetque Chriſti bonus odor in omni loco, virtutum ſuauiſſimis odoribus implens Eccleſiam Dei. Sentiens autem aduentare obitûs ſui tempus, indicauit ſuis, ſe propediem è vita deceſſurum. Erat hoc illorum auribus triſtiſſimum nuncium, ſicut teſtabantur lachrymæ, ab eorum oculis manantes. Sed illis ſlentibus, & Dominum deprecantibus, ſacramento Eucharistiæ vir Dei ſeſe communiuit, febreque correptus, inter diſcipulorum expirauit manus, cum beatis Angelis in cælum proficiſcens: vbi ſtola immortalitatis donatus eſt à Chriſto, cui viuens indefeſſam exhibuerat ſeruitutem. Corpus eius in beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eccleſia, quam ipſe extruxerat, humatum eſt: vbi ſacris eius meritis morbi omnes ſanctitatem recipiunt, gratias agentes præpotenti Deo, qui viuunt & regnat in infinita ſecula ſeculorum, Amen.

Sacra Eucharistiæ munus, excedit è vita S. Gislenuſ.

MARTYRIVM SANCTORVM ET GLORIOSORVM MARTYRVM EVLAMPII ET EVLAMPIAE,  
*Authore Simeone Metaphraſte.*



IAM Dei cognitione totum orbem peruadente, & Saluatore quidem Chriſto Ieſu, qui ſolus eſt Deus noſter, ſuos martyres confirmante ac corroborante: maligno autem & bonis infeſto dæmone ſuos ad impietatem incitante ſamulos: adoleſcens quidam Eulampius dictus, genere inſignis, eleganti ſpecie, & qui bona ac clara noſcebatur eſſe natus patria, nempe Nicomedia, & erat ornatus operibus pietatis, cum nollet habitare in tabernaculis peccatorum: & diuinum Chriſti nomen videre tam impudenter irrideri, ac ſubſannari non ferendum eſſe cenſeret, relicta vrbs habitatione, amplectitur ſolitudinem. Et cum vitæ abſtinentia, & ſeceſſu internum hominem expurgâſſet, & zelo ſicut magnus Elias referatam omninò haberet animam, relicta pariter ſolitudine, deſcendit ad habitandum in ciuitate.

Octobris 10 Cap. 1.

Eulampij patria.

Viuunt ſolitarius.

Cum autem ad Imperatorias conſtitutiones intendiſſet oculos, quæ ſupra portas proſcriptæ erant omnibus, valdè ridens talem conatum, fuit ab impijs depræhenſus protinus, & ſtatim vincus fuit coniectus in cuſtodiam, tanquam aliqua præda liſtendus coram Iudice. Poſtquam autem, quod factum fuerat, delatum fuit ad aures magiſtratum, iuſſit Iudex cum duci ad tribunal. Et protinus adſpiciens ad eum, qui ductus fuerat, cum propter teneram ætatem ſperâſſet fore, vt virum expugnaret fortiffimum: Quanam eſt, inquit, tanta tua, quæ dicitur, amentia, quæ etiam propè effecit, vt deducerer ad aſperitatem, niſi ipſa, quæ fuit conſpecta ſpecies, perſuaſiſſet rem non ita ſe habere: eſt enim omninò alienum, & non conſentaneum, hanc liberalem formam, & apertum characterem nobilitatis, facta aggredi tam audacia. Ecce ergò tibi proponitur multitudo deorum, quæ diuerſis operationibus & inuocationibus ſibi aſſarum comparat venerationem. Ipſum quoque templum eſt tibi apertum: ſanguine autem conſperſa cernuntur altaria: publicum feſtum celebratur: & parata ſunt quæcunq; conueniunt ſacrificio. Et tibi ergò optimè conſules, & nobis rem gratam facies, ſi deos colueris, & eis ſacrificaueris.

Cap. 2. Coniicitur in carcerè.

Martyr autem ſpiritu ſancto totus repletus, cum ſe ſigno Crucis, veluti quibuſdam armis, muniſſet: Vana ſunt, reſpondit, o præſes, quæ à te proponuntur. Neq; enim ex rebus externis, & quæ minimè fuerint in poteſtate alicuius, metienda eſt pietas, quæ apertè eſt boni inſtituti, & in noſtri liberi arbitrij ſira eſt poteſtate. Atque, ſi quidem fieri non poteſt, (nè te nò velle dicam) vt ad vnum & trinum omnium adſpicias principium, ab eorum ſaltem, quæ producta fuerunt bono ordine, diſce Deum vniuerſorum. Sin autem deorum præfers multitudinem, per quos ſimpliciores deducis ad bazarum interitûs, at ego quidè nec ea, quæ tu dicis, audire ſuſtineo, neq; in animum induco, vt talibus deleſter ſacrificijs, vt qui ſim præditus anima particeps rationis,

Cap. 3. Signo Crucis ſemunit.